

FORSTANDER JENS NYLEV

6. April 1867 — 16. Marts 1939.

Jens Nylev var en Smedesøn fra Landsbyen Aulum inde paa den jyske Hede imellem Holstebro og Herning. Her var han født den 6te April 1867. Hjemmet var fattigt. Det laa her paa en af vort Lands største Hede-strækninger („Skovbjerg Bakkeø“). Interessant er det at kaste et Blik henover Kortet: „Vestjyllands Midtparti“, som Dalgas ved Hede-Selskabets Hjælp udsendte i 1868

for at slaa til Lyd for de jyske Heders Opdyrkning, og som viser, hvordan Hedearealet dengang var. Hvor laa Jens Nylevs Fødeby dog ensomt ved det Tidspunkt! Nu er Aulum (eller Avlum) en kendt Stationsby, og den forhen store fattige Hedeegn er bleven forvandlet ved Opdyrkning og Bebyggelse, saa den næsten ikke er til at genkende.

Tidlig maatte Jens Nylev ud at tjene, først som Dreng, senere som Karl; men allerede ved 19 Aars Alderen var han bleven optaget af den Tanke at ville paa Højskole. Og med Hjælp kom han paa Askov udvidede Højskole i fem Maaneder i Vinteren 1886—87, hvor han kom til at føle sig saa glad og optaget af det frie Skoleliv, han opdagede der, saa han i Stilhed besluttede at ville — naar han fik Raad til det — nok en Gang til et lignende Kursus paa Askov Højskole. Ja, han begyndte ogsaa at tænke paa Muligheden af, at han selv maaske kunde naa engang at blive Lærer ved en fri Børneskole.

I Vinteren 1888—89 naaede han for 2den Gang at blive Elev paa Askov Højskole og det i 6 Maaneder. Her traf jeg første Gang Jens Nylev. Han var nu 21½ Aar gammel, ihærdig til at følge Timerne og parat til i Fristunderne at fordybe sig i Bøgerne, der i Skolens herlige Læsestue stod til Elevernes fri Afbenyttelse. Med Ro og Optagethed tog han Del i alt, hvad der blev budt paa fra Skolens Side. Det frie Skoleliv, som han mødte det paa Askov Højskole, blev et Livsideal for ham. Det vilde han tjene. Og hans Fremtidsmaal, fandt jeg, stod klart for ham: Han vilde være Lærer ved en Friskole.

Og endelig for 3die Gang blev Jens Nylev i Vinteren 1889—90 Elev paa Askov Højskole. I de mellemliggende Sommermaaneder sled han med sin Krop ved praktisk Arbejde for at tjene de Penge sammen, som hans Vinterundervisning kostede ham. Han fik jo nogen Amtshjælp ved Ansøgning, og Askov Højskole gav ham ogsaa et Bidrag i Form af fri Undervisning. Det hjalp altsammen, nøjsom og sparsommelig som han var. — Og endelig kom der en Løjlighed for ham til at blive Lærer ved en Friskole.

En Dag hen i Foraarstiden 1890 fik Højskoleforstander Ludvig Schrøder nemlig Brev fra Friskolelærer Niels Andersen i Vinde Helsingø med det Spørgsmaal, om der ikke paa Askov udvidede Højskole var en Elev, der fra

November 1890 var villig til at paatage sig en Plads ved en Fortsættelsesskole, man agtede at oprette i Forbindelse med Vinde Helsing Friskole. Og med Forstander Schrøders Anbefaling fik Jens Nylev Pladsen hos Niels Andersen.

Niels Andersen, der selv var Jyde og i 11 Aar havde styret Vinde Helsing Friskole i Vestsjælland, fortæller i sine Erindringer (trykt 1928), hvorledes han og hans Hustru og deres to Børn gik og ventede paa den Stund, da den ny Lærer skulde melde sig. Novemberdagen var naaet. Endelig kom Børnene med det Raab: „Nu kommer han langs med Grøften fra Helsing af!“ Og det viste sig at være rigtigt. Nylev blev her i to Vintre. Han arbejdede med Liv og Lyst i Skolen. „Og de unge og vi var glade ved ham“, fortæller Niels Andersen. I Vinteren 1891—92 var der blandt Jens Nylevs Elever i Fortsættelsesskolen den senere saa bekendte Forfatter Thorkild Gravlund.

Fra Efteraaret 1892 fik Nylev sig en ny Plads ved Kærby Fortsættelsesskole paa Kalundborgegnen. Her var han i 7 Aar og blev meget afholdt for sin Maade at holde Skole paa; her fandt han, som Aarene gik, flere Hjem, hvor han ret for Alvor følte sig som hjemme, og hvor han blev saa stærkt optaget af det sjællandske Folkeliv og Menighedsliv, som han især mødte det i Ubberup Valgmenighed.

Men det blev dog først i det nærliggende Uby Sogn, at Nylev fik sin blivende Virkeplads fra 1899 indtil sin Død nu i 1939. Her fik han arbejdet op baade en stor Børnefriskole og en stor Fortsættelsesskole. Og her blev der rigtignok ogsaa i høj Grad lagt Beslag paa alle hans gode Kræfter. Han sparede sig ikke. Sin Tjenstvillighed viste han overalt. Og han fik paa mange Omraader et ypperligt Samarbejde i Gang med Befolkningen. Den 16. April 1899 havde han giftet sig med M a r i a n e, der blev ham en ualmindelig god Hjælperke i omtrent 40 Aar, ind-

til Nylevs Død. Man maa rigtignok sige, at dette Ægtepar fik i Forening indrettet et stort og rigt Arbejde i deres Hjem og Skole — et Arbejde, der blev til saa mange Menneskers Vel. Mariane og Jens Nylev blev jo landskendte ved den Virksomhed, der optog dem saa stærkt i Løbet af de 40 Aar i Ubby.

Bibliotekssagen og Foredragsmøderne var Nylev ogsaa meget virksom for. Og med sin rige historiske Sans, som han stadig udvidede og anvendte, var han her i Holbæk Amt en af de første, der var med til at faa Historisk Samfund for Holbæk Amt oprettet i Begyndelsen af 1906, hvor han straks valgtes ind i Bestyrelsen og uafbrudt havde denne Plads lige til sin Død. Tillige var han i samme Tidsrum Medlem af Redaktionsudvalget for Aarbogen. Da den første Aarvog, „Fra Holbæk Amt“, udkom i 1907, var Jens Nylevs skriftlige Bidrag dette: „Svenskerne paa Kalundborgegnen 1658—1660“, en Afhandling, der vakte megen Opmærksomhed, og ogsaa var Aarbogens Spidsartikel. Nylevs sidste Afhandling, der kom til at staa i Aarbogen 1938, husker alle Aarbogens Læsere. Den skrev Nylev i Anledning af 150-Aarsdagen for Stavnsbaandets Løsning og var som dens Overskrift viser: „Fra Ubby Sogn“, en Afhandling om det Sogns Bondehistorie, hvori Nylev selv i 40 gode Arbejdsaar havde været med i Ubby. Jeg husker, hvor optaget Nylev var i Aarene forud (1936—37) for paa Arkiver og Biblioteker i København at faa indsamlet det, der vedrørte Ubby Sogns særegne Forhold.

Det er vemodigt, at vi ikke mere skal se eller høre Jens Nylev ved vore Sammenkomster i „Historisk Samfund“, og ikke mere læse en ny Afhandling af ham i vor Aarvog „Fra Holbæk Amt“. Hans Sygdom og paafølgende Død kom saa uventet for de allerfleste af hans mange Kendinge rundt om i Landet. Ved hans Jordefærd, der sluttede med en Mindefest i Ubby store Forsamlingshus, var det især saa rigt at lytte til de mange Udtalelser fra

unge og gamle i Skolekredsen, der saa hjerteligt takkede for, hvad Uby Friskole og Fortsættelsesskole havde været for de mange Hjem og de enkelte. Paa Historisk Samfunds Vegne blev der ogsaa af Formanden, Forpagter Lunn, sagt Tak for alt, hvad Forstander Nylev havde været for Historisk Samfund, der vil savne ham meget.
— Velsignet være Jens Nylevs Minde!

Jens Peter Jensen,
Høng.
